

Hataryňzy belli ediň

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Hataryňzy belli ediň HATARYŇZY BELLI EDIŇ

Özüne çepçidirin öýdýänler nädip iňlis ýapjasy feodal Şeýh Saidi öwüp bilýär?

Bu soraga dürli nukdaýnazardan jogap berip bolar. Bir düşünje arkaly bu soraga jogap bermäge synanyşaýyn: Imperializm!

Çünki, Şeýh Saidi we şoňa meňzeşleri aklajak bolýanlar imperializm diýen adalgany bireýýäm ýatdan çykardy. Käbiri-hä, munuň nämediginem bilenok. Belkäm şoň üçindir, ykdysatçy professor Mehmet Altan imperializm teoriýasynyň Karl Marksa degişlidigini aýdýar! Ýogsam bolmasa:

Iňlis ykdysatçysy Jon Atkinson Hobson (1858-1940) kemter sarp ediş teoriýasy bilen çepçi gatlaklarda çekişme dörettdi. 1902-nji ýylda zamanabap kapitalizmde ösüşiň mejbury netijesi hökmünde kesgittläp, Lenin, Troskiý, Roz Lýuksemburg ýaly sosialistlere ýiti täsirini ýetirdi.

İNGİLİZ VE FRANSIYAR ARŞİV BELGELERİYLE ŞEYH SAİD HAREKETİ

SALİH CEMAL

Wagtyň geçmegi bilen imperializmiň analizi Türkiýedäki ideologik bölünişigiň düýp sebäbi boldy. Kimsi imperializm teoriýasynyň aldawaçdygyny aýdyp, bu düşüňjäni ret etdi. Şol sanda Mustapa Kemalyň anti-imperialistik göreşine-de agyzlaryny gyşartdylar. Bu boluş olary feodal han-begleri götergilemäge iterdi...

* * *

Dogan Awjyogly, Mihri Belli ýaly awtorlaryň «Milli Demokratiýanyň rewolýusiýasy» tezisleriniň oňurgasyny anti-imperializm düzdi.

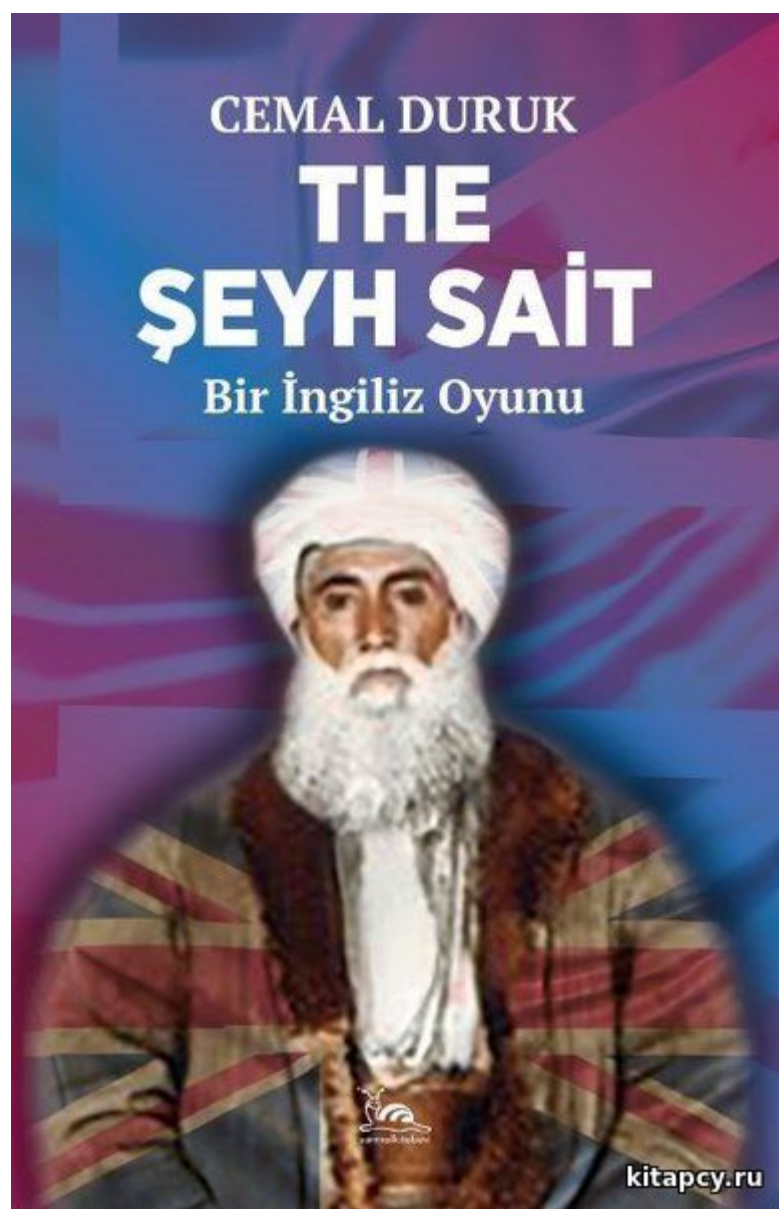
Imperialistik diýdimzorlukdan halas boluşyň ýoly ugursyz düzgüne garaşly feodallaryňam kökünü köwlemekden geçýärdi. Çünki feodal agalyk düzgüni dünýewilik ýaly demokratik

öwrülişiklere garşy çykýandygy üçin imperializm bilen «saman aşagyndan» bile hereket edýärdi...

1971-nji ýylyň 12-nji mart harby döwlet agdarlyşygyndan gözüniň ody çykanlaryň bir bölegi «Birikim» («Tejribe») žurnalyny çykardy!

Murat Belgeden Ömer Laçinere çenli uzaýan bu gatlak «Birikimiň» çykyş maksadyny syýasy hereketleri özgertmek däl-de, olara guramaçylykly goldaw bermek diýip düşündirdi!

Birinji eden zatlary-da, «Milli Demokratik rewolýusiýanyň» tezislerine garşy çykyp, imperializm çekişmesini guramak boldy. Olar imperializmi we garaşlylyk gatnaşyklaryny ähmiýetsizleşdirdiler...

Meselem, Ömer Laçiner «Sowuk uruş» döwrüniň iň erbet

günlerinde «Türkiýäniň NATO-dan çykmagy kapitalistleri hijem ürküzmez» diýip ýazdy: «Häzirki hökümet harby bazalary ýapaýanda-da NATO-nyň ýitirjek zady ýok». («Sowuk uruş» beýlede dursun, şindizem kapitalistleriň NATO babatda nämeleri edip ýörendigini görýärsiňiz. Ukraina-Russiýa urşy turdy!)

Häzir nasionalistleriň faşist ýaly görülmeginiň sebäbem «birikimçiler» boldy:

«Anti-imperializm» we «garaşsyz Türkiýe» şygarlarynyň birmeňzeşiniň ýa-da juda meňzeşinin şu wagtlar faşistler tarapyndanam ulanylmagy diňe pikir bulaşdyrýan aldawaç diýip düşünmek dar düşünjelilikdir...»

Olaryj pikirçe, anti-imperializm nasionalizme tarap gyşarmakdy.

* * *

«Birikime» görä, sosialistler anti-imperialistik nasionalizm baýdagynyň ýerine öz baýdaklaryny pasyrdatmalydy. «Birikim kellesi» soňabaka munyň yzyny ekstremistik komplimasiýaçylyga ýazdyrды. Ýewropada togsanynjy ýyllarda orta çykan NATO ýapjasy «Gladio» toparynyň barlygyny-da ýetmişinji ýyllarda hemişe inkär edip gelipdiler.

«Gündogar meselesi» diňe adam hukuklarynyň we demokratiýalaşmagyň meselesidi, onuň aňyrsyndan imperializmi gözlemegiň manysy ýokdy! Aý garaz, nämeleri samramadylar...

İkiyüzlüligi çepçi liberal tezisler bilen düşündirýän «Birikim» sferasyndan çykanlar ýokary okuw jaýlarynda, metbugat organlarynda «işledi». Ýurtda «düşünje tiranlygyny» gurdular.

«Yeni Yüzyıl», «Radikal» ýaly neoliberal gazetler «Birikimiň» pikitlerini ýaýratdy. Bu pozisiýa «Taraf» gazetiniň «raýatlaşmak» ýalany bilen intelligeniýanyň wekillerine, žurnalistlere, harby gullukçylara garşy gurulan duzaklaryň, jady awlarynyň merkezi bolmagyna çenli baryp ýetdi...

Türk çepindäki iki esasy liniýa – doly garaşsyzlykçy anti-imperialistleriň we neoliberal çepçileriň arasyndaky göreş

häzirem dowam edýär.

Şu müddetde «ulalan» käbir çepçi syýasatçylaryň Şeýh Saide çaşy bakmagynyň we onuň aňyrsynda «iňlis barmagyny» gözlemezliginiň sebäbi-de şudur.

Diňe Şeýh Saidli meselede däl...

Bular Siriýanyň demirgazygynda amerikan jonynyň däl-de, mehmetjigimiziň barlygyndanam birahat. Bular Azerbaýjana, Kipre berilýän goldawa-da garşy!

Atatürk duşmançylygynyň sebäbi-de şular...

Hataryňyzy belli ediň.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 15.12.2023 ý. Publisistika